

Міністерство освіти і науки України
Кафедра політичних наук і права
Рада молодих вчених Університету Ушинського
Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і
молодих вчених

VI Всеукраїнська науково-практична конференція
студентів та
молодих вчених
«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО
РОЗВИТКУ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ»
22 травня 2026 року

м. Одеса

УДК: 32+316]-043.86:3.073(477)

C91

Рекомендовано до друку рішенням

Вченої ради ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 15 від 26 червня 2026 року)

Рецензенти:

Коч С. В., доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Гедікова Н. П., доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

C91 «Сучасні виклики соціально-політичного розвитку: політико-правові та соціально-економічні виміри» [Електронний ресурс] : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (м. Одеса, 22 травня 2026 р.) / за заг. ред. д. політ. н. С. М. Наумкіної, к. політ. н. С. А. Дмитрашко, к. пол. н. І. І. Пронози. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2026. 266 с.

22 травня 2026 року у ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» проведено VI Всеукраїнську науково-практичну конференцію студентів та молодих вчених, в якій взяли участь представники закладів вищої освіти України, студенти, магістри, аспіранти та докторанти, представники дипломатичної служби України. До збірника увійшли тези доповідей з актуальних питань політичного процесу України та світу, міжнародних відносин та дипломатії. Видання адресоване науковим та науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти, студентам, магістрам, аспірантам, докторантам та всім, хто цікавиться питаннями політичної науки, дипломатії, права та філософії.

© автори тез

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2026

Суслікова Ніна	АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРИМУС: ПОДАТКИ ТА ЇХ РОЛЬ У ДЕРЖАВІ	142
Тарасенко Кристина	ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРАВОВИХ СТАНДАРТИВ У НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ	146
Тимчаковська Анна	ОСОБЛИВОСТІ ФІКСАЦІЇ ДОКАЗІВ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДОКУМЕНТУВАННІ	149
Уцеховський Максим	СОЦІАЛЬНІ МЕДІА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ МОЛОДІ	153
Федорук Світлана	СТРАТЕГІЇ ЕМОЦІЙНОЇ ПОЛЯРИЗАЦІЇ В СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ ДЕБАТАХ: ЛІНГВОПОЛІТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДИСКУРСУ ПОПУЛІЗМУ	156
Цимбал С	ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА: ПОХОДЖЕННЯ ТА ІСТОРІЯ ТЕРМІНУ	159
Чабаненко Аліна	КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ТА СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ	164
Шафаренко Андрій Проноза Інна	ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК МЕХАНІЗМ ВПЛИВУ НА ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНИХ І ПОЛІТИЧНИХ ЗМІН	168

НАПРЯМ 2

СУЧАСНІ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Волков Максим	UKRAINE FACILITY ТА UKRAINE SUPPORT LOAN (2024–2027) ЯК МОДЕЛЬ ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ	173
Наумкіна Світлана	ІНКЛЮЗИВНА МОДЕЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: СОЦІАЛЬНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ,	178

**КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ:
ТЕОРЕТИКО- ПРАВОВІ ЗАСАДИ ТА СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
РЕАЛІЗАЦІЇ**

Чабаненко Аліна Євгеніївна,
здобувачка вищої освіти 4 курсу
спеціальність «Право»,

Навчально-науковий інститут психології та суспільних наук,
Університет Ушинського, м. Одеса

Науковий керівник:

Долженков Олександр Федорович,
д. юрид. н., професор, професор кафедри політичних наук і права,
Університет Ушинського, м. Одеса

Кримінальна відповідальність неповнолітніх є одним із найважливіших інститутів кримінального права України, що відображає специфічний підхід держави до правового реагування на злочини, вчинені особами, які не досягли повноліття. Її сутність полягає у поєднанні каральної, превентивної та виховної функцій, при цьому домінуючою є саме виховна та ресоціалізаційна складова. Такий підхід зумовлений віковими, психологічними та соціальними особливостями неповнолітніх, які перебувають у процесі формування особистості.

У сучасних умовах трансформації суспільства, зростання впливу цифрового середовища, соціальних мереж, економічної нестабільності та послаблення традиційних інститутів соціального контролю питання кримінальної відповідальності неповнолітніх набуває особливої актуальності. Злочинність серед неповнолітніх стає не лише правовою, але й соціально-психологічною проблемою, що потребує комплексного вирішення.

Відповідно до статті 22 Кримінального кодексу України, кримінальній відповідальності підлягають особи, яким на момент вчинення злочину

виповнилося 16 років, а за окремі тяжкі та особливо тяжкі злочини — з 14 років [1]. Такий підхід законодавця базується на припущенні, що з цього віку особа здатна усвідомлювати суспільно небезпечний характер своїх дій. Однак у науковій літературі наголошується, що психологічна та соціальна зрілість не завжди збігається з паспортним віком, а тому встановлення єдиного вікового порогу має умовний характер.

Як зазначають В. Я. Тацій, В. І. Борисов та В. І. Тютюгін, кримінальна відповідальність неповнолітніх повинна будуватися на принципі підвищеного захисту особи, яка ще не досягла повної соціальної зрілості, а також на принципі гуманізму та індивідуалізації відповідальності [2]. Це означає, що держава повинна враховувати не лише сам факт злочину, а й умови життя неповнолітнього, його виховання, психологічний стан та вплив соціального середовища.

Теоретичні засади інституту кримінальної відповідальності неповнолітніх ґрунтуються на поєднанні кримінально-правових та кримінологічних підходів. Як зазначає В. М. Куц, головною метою є не покарання як репресія, а виправлення особи, її соціальна адаптація та запобігання повторним правопорушенням [3]. У цьому контексті кримінальна відповідальність неповнолітніх розглядається як інструмент виховного впливу, а не виключно як каральний механізм.

Система заходів кримінально-правового впливу щодо неповнолітніх включає як традиційні види покарань, так і спеціальні виховні заходи. До покарань належать штраф, громадські роботи, виправні роботи, арешт та позбавлення волі на певний строк. При цьому позбавлення волі застосовується лише у виняткових випадках, коли інші заходи є недостатніми для досягнення мети покарання.

Значно ширше застосування мають примусові заходи виховного характеру, які включають застереження, обмеження дозвілля, передачу під нагляд батьків, опікунів або педагогічного колективу, а також покладення обов'язку відшкодувати шкоду. Як зазначає Н. А. Орловська, такі заходи є більш

ефективними, оскільки вони спрямовані на корекцію поведінки без ізоляції від суспільства та дозволяють зберегти соціальні зв'язки неповнолітнього [4].

Важливою складовою сучасної системи є інститут пробації, який спрямований на ресоціалізацію неповнолітніх без позбавлення волі. Пробація передбачає нагляд за поведінкою особи, індивідуальну соціально-виховну роботу, психологічну підтримку та допомогу у соціальній адаптації. За даними Міністерства юстиції України, застосування пробації значно знижує рівень повторної злочинності серед неповнолітніх, оскільки дозволяє працювати з причинами, а не лише з наслідками правопорушень [5].

Міжнародні стандарти відіграють ключову роль у формуванні національної політики у сфері ювенальної юстиції. Конвенція ООН про права дитини 1989 року встановлює, що позбавлення волі щодо дітей може застосовуватися лише як крайній захід і на найкоротший строк [10]. Це положення є фундаментальним для реформування кримінальної політики держав щодо неповнолітніх.

Попри наявність нормативної бази, практика застосування кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні стикається з низкою системних проблем. Однією з ключових є недостатній рівень профілактики правопорушень. Як зазначає О. М. Бандурка, значна частина неповнолітніх правопорушників походить із соціально неблагополучних сімей, де відсутній належний контроль та виховання, що свідчить про слабкість соціальної політики держави [6].

Іншою проблемою є формальний характер застосування виховних заходів. У багатьох випадках вони не супроводжуються належною психологічною, педагогічною або соціальною підтримкою, що значно знижує їх ефективність і не забезпечує досягнення головної мети — виправлення неповнолітнього [7].

Сучасні виклики також пов'язані з цифровізацією суспільства. За даними досліджень Ю. В. Бауліна, зростає кількість випадків залучення неповнолітніх до злочинної діяльності через інтернет-платформи, соціальні мережі та месенджери, зокрема у сфері кіберзлочинності та шахрайства [8]. Це формує нові

виклики для кримінального права, яке має адаптуватися до цифрового середовища.

Окремою проблемою є недостатній рівень міжвідомчої взаємодії між органами поліції, освіти, соціальних служб та пробації. Як зазначає Н. І. Мельник, відсутність комплексного підходу ускладнює процес ресоціалізації неповнолітніх і знижує ефективність профілактичної роботи [9].

У сучасній юридичній науці активно розвивається концепція відновного правосуддя (restorative justice). Її сутність полягає у відновленні соціальної справедливості через примирення сторін, відшкодування шкоди та активну участь правопорушника у виправленні наслідків свого діяння. Як зазначає М. І. Хавронюк, цей підхід дозволяє досягти більш глибокого виховного ефекту, ніж традиційні каральні механізми [10].

Таким чином, кримінальна відповідальність неповнолітніх є складним і багатовимірним правовим інститутом, що поєднує правові, соціальні, психологічні та педагогічні аспекти. Її ефективність залежить не лише від якості законодавчого регулювання, але й від функціонування системи профілактики, пробації та соціальної підтримки. У сучасних умовах пріоритетним напрямом розвитку є гуманізація кримінальної політики щодо неповнолітніх та посилення її ресоціалізаційної спрямованості.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України (2001). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
2. Тацій В.Я., Борисов В.І., Тютюгін В.І. Кримінальне право України (Загальна частина): підручник. URL: <https://fpk.in.ua>
3. Куц В. М. Кримінальне право України: навчальний посібник. — <https://irbis-nbuv.gov.ua>
4. Орловська Н.А. Кримінальне право України: курс лекцій. URL: <https://nbuv.gov.ua>
5. Міністерство юстиції України. Система пробації в Україні. URL: <https://minjust.gov.ua>

6. Бандурка О.М. Кримінологія: підручник. URL: <https://dspace.univd.edu.ua>
7. Красницький І.В. Ювенальна юстиція: теорія і практика. URL: <https://www.academia.edu>
8. Баулін Ю.В. Кримінальне право України (Загальна частина). URL: <https://library.nlu.edu.ua>
9. Мельник Н.І. Соціальна робота з неповнолітніми правопорушниками. URL: <https://scc.knu.ua>
10. Хавронюк М.І. Кримінальне право України (Загальна частина). URL: <https://newcriminalcode.org.ua>

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК МЕХАНІЗМ ВПЛИВУ НА ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНИХ І ПОЛІТИЧНИХ ЗМІН

Шафаренко Андрій Андрійович,

здобувач першого року навчання

другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Політологія»,

навчально-науковий інститут психології та суспільних наук,

Університет Ушинського, м. Одеса

Проноза Інна Іванівна,

кандидат політичних наук, доцент,

доцент кафедри політичних наук і права,

Університет Ушинського, м. Одеса

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується динамічними соціальними та політичними трансформаціями, що зумовлюють зміну традиційних механізмів взаємодії між державою та громадянами. У цих умовах особливого значення набувають громадські організації як інститути громадянського суспільства, що забезпечують представництво суспільних

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ УНІВЕРСИТЕТУ
УШИНСЬКОГО
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ,
АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І МОЛОДИХ
ВЧЕНИХ**

**VI Всеукраїнська науково-практична конференція студентів та
молодих вчених
«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ:
ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ»**

м. Одеса, 22 травня 2026 року

**Матеріали друкуються в авторській редакції.
Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр, прізвищ
тощо несуть автори.**